

Nr 479

Av herr **Anderberg m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition angående grunder för en förenklad statsbidragsgivning, avseende driftbidragen till primärkommunerna.*

I propositionen nr 112 till årets riksdag framlägges ett principförslag till en radikal omläggning av den nuvarande statsbidragsgivningen till primärkommunernas driftutgifter. Principförslaget, som i allt väsentligt bygger på ett av allmänna statsbidragsutredningen avgivet betänkande, innebär att 27 speciella driftbidrag ersättes av två. I några detaljer har i principförslaget gjorts enligt vår mening omotiverade avvikelser från allmänna statsbidragsutredningens förslag. Sålunda förutsätter principförslaget att statsbidragen till social hemhjälp och till bidragsförskott tills vidare skall bibehållas som fristående statsbidrag.

Statsbidraget till social hemhjälpverksamhet har under verksamhetens första utbyggnadsperiod utan tvivel haft en god stimulerande effekt. Bland annat till följd av att statsbidraget icke justerats med hänsyn till penningvärdeförändringen har detsamma kommit att få allt mindre betydelse härvidlag. För närvarande täcker statsbidraget icke mera än 15 å 16 % av lönekostnaderna, och det har därför icke längre någon egentlig kommunal-ekonomisk betydelse. Åtskilliga exempel finnes också på att kommuner utbyggt den sociala hemhjälpverksamheten i vidare omfattning än vad statsbidragsgivningen avsett. Men det torde också finnas exempel på att statsbidragsgivningen blivit direkt hinderlig för den utbyggnad av verksamheten, som ur olika synpunkter ansetts önskvärd. Förespråkarna för en ytterligare utbyggd social hemhjälp har inte vunnit gehör för sina önskemål hos det anslagsbeviljande organet till följd av att statsbidrag inte kunnat erhållas för ytterligare hemvårdarinnor. Bidragets avsedda stimulerande effekt har på det sättet förbytts i sin motsats.

Enligt vår mening borde här ifrågavarande statsbidrag vara av helt annan storleksordning för att det avsedda stimulanssyftet skulle bli tillgodosett. Det är också betecknande att de kommunala remissinstanserna ställt sig tämligen kallsinniga till den höjning av statsbidraget, som familjeberedningen föreslog i september 1956. Familjeberedningens förslag innebar att statsbidraget till avlönande av heltidsanställd hemvårdarinna skulle höjas

från 1 400 till 2 000 kronor. Såsom framgår av årets statsverksproposition (V ht. sid. 33—46) har föredragande statsrådet icke ansett sig kunna på annat sätt förorda familjeberedningens förslag än att statsbidraget till heltidsanställd hemvårdarinna nu föreslås höjt till 1 700 kronor och att det särskilda bidraget till ålderstilläg samtidigt borttages. Detta innebär icke någon egentlig höjning. Till följd av den löneförhöjning, som enligt träffad överrenskommelse kommer att inträda den 1 juli 1957, kommer statsbidragets kommunalekonomiska betydelse att tvärtom ytterligare minska. Statsbidraget torde i fortsättningen icke komma att motsvara mer än 10 à 12 % av lönekostnaderna.

I propositionen förutsättes att det här ifrågavarande statsbidraget endast tills vidare skall undantagas från omläggningen. Det har angivits att bidraget icke skall få kvarstå som fristående statsbidrag längre än till den 1 juli 1960. Ett sådant uppskov synes oss vara meningslöst. Om på principförslaget uppbygges ett nytt system för statsbidraget till lärarlönerna, får icke bortses från de olägenheter, som uppstår genom täta ändringar av detta system. Statsbidraget till social hemhjälpverksamhet är i förevarande sammanhang ett ringa anslag (3,65 milj. kr.). Det torde komma att möta svårigheter att senare överföra detta anslag till lärarlönebidraget utan att företaga avrundningar till statens eller kommunernas nackdel.

Vi anser därför att statsbidraget till social hemhjälpverksamhet redan nu bör hänföras till de statsbidrag, som skall avlösas.

Statsbidraget till bidragsförskott är på sätt allmänna statsbidragsutredningen påvisat ett av de mest tungadministrerade av statsbidragen till primärkommunernas driftutgifter. De utredningar, som i varje bidragsärende kräves vid statsbidragsprövningen, är mycket omfattande och åsamkar barnavårdsnämnder, polismyndigheter m. fl. betydande arbete. Att ens tills vidare bibehålla detta statsbidrag i syfte att få en kontroll över barnavårdsmännens verksamhet kan enligt vår mening icke komma i fråga. Statsbidraget är i detta fall ett dyrbart men icke desto mindre ineffektivt kontrollmedel. Det är ju nämligen endast en del av barnavårdsmannaskapen, som vid granskningen av statsbidragsansökningarna kan bli föremål för kontroll. Det skulle i och för sig vara viktigare att få en sakkunnig granskning till stånd av de barnavårdsmannaskap, där bidragsförskott icke sökes (t.ex. av den anledningen att faderskap icke fastställts).

Det överväldigande antalet av de kommunala remissinstanserna har också lämnat allmänna statsbidragsutredningens förslag om avlösning av detta statsbidrag utan erinran. Vad familjeberedningen vid behandling av frågan om stödet åt ofullständiga familjer föreslagit i fråga om bidragsförskotten kan icke inverka på frågan om statsbidragets avlösning. För en avlösning redan nu av statsbidraget till bidragsförskott talar i övrigt samma skäl, som ovan anförts rörande statsbidraget till social hemhjälpverksamhet.

Med hänvisning till vad här anförts hemställes,

att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 112 måtte besluta att jämväl statsbidragen till social hemhjälpsverksamhet och bidragsförskott nu skall bli föremål för avlösning.

Stockholm den 2 april 1957

Rud. Anderberg

Olof Pålsson

Carl Eskilsson

J. Kronstrand

Jakob Grym